

inum úttan fyri Hvíta økið bretar gera krav uppá.

Hann sigur, at umstíðda økið er ongantíð formiliga formulerað, so tað ber ikki til at svara tí spurninginum. Hann vil ikki úttala seg um, um tað umstíðda økið er tað sama sum Hvíta økið ella meira enn tað.

Grønlands-Islandsmodell

Sosíalúrín skilur annars, at eitt modell, sum føroyskir myndugleikar helst høvdu viljað tosað um við bretar, er tað, sum júst er gjørt millum Grønland og Ísland, har miðlinjuprinsippið verður brúkt, men har tað so verður gjørt ein neyð-semjuloysn um tað umstíðda økið, ið meira ella minni gongur báðum pørtum á mæti. Her var so talan um eina gráa leið, sum var bytt í lutfallinum 1 til 3 til fyrimun fyri Grønland, sum hevur nógv stórra stranda-longd. Men tað kundi Ísland væl liva við.

Tað er ikki óhugsandi, at slíkt modell kann verða brúkt við Føroyar eisini. Sosíalúrín hevur skilt, at tað frá føroyskari síðu hevur verið lagt upp til slíkt, men at tilbúið frá føroyingum varð tikið aftur, tí hetta varð ikki politiskt búgvið.

Men nú slík semja er brúkt millum Grønland og Ísland kann hugast, at komandi samráðingar millum føroyingar og bretar verða at snúva seg um júst gráa sonuna, sum eitt umstíðt, øki, fyri, ikki, bert fiskivinnu men eisini fyri ráveini í undirgrund. Talan er um eina leið uppá einar 12.000 kvkm. Henda gráa leiðin kemur av, at føroyingar og bretar eru ikki samdir um út frá hvørtjum grundlinjupunktum miðlinjan skal teknast.

Nú grønlandar og íslendingar hava gjørt semju við nettup at byta sítt gráa øki eftir einum ávisum lykki og eisini út frá ynskjunum um at halda fram við tí góða samstarvinum, kann hugast, at bretar og føroyingar koma ásamt um at byta gráa økið, soleiðis at báðar partar samanlagt fáa og mugu lora.

Men fyri Føroyar vil hetta úttan iva vera ein góð loysn sammett við upprunaliga bretska krøvini.

Vit hava spurt Árna Olafsson, um samráðingarnar eru komnar hartil, at tað nú bara er ein spurningur um, hvørja útgávu av miðlinju samráðst verður um!

Tað veit eg ikki. Hetta krevur so, at mótpartir okkara viðgongur, at tað er hetta, ið samráðst verður um, men higartil hava bretar so ikki viljað viðgengið tað. At miðlinja so verður nevnd alment nýstist ikki at hava nakað við tað at gera.

Vit spurdu Árna Olafsson, um hann ikki hevur eitt sindur ringan smakk í minninum, nú hann so oftani hevur lagt upp til, at nú fór okkurt at henda í samráðingunum- og so einki hendi kortini!

-Eg trúði, at 1996 var árið, tá glið kom á, men so

komm stígur í og nú aftur valið, so her er farin tíð fyri skeyti, sum ein einki kundi gera við.

Neyvan presedens men tó

Vit spurdu hann, um hann heldur avtalan millum Grønland og Ísland kann vera gott fyridømi fyri loysn av okkara trætu - um slík avtala ikki skapar presedens!

-Nú er tað so, at tað er ikki rætt at tosa um presedens í hesum máli, tí tey eru oftani ymisk við ymsum faktorum. Og hvat tvey lond sín millum avtalað kunnu onnur lond ikki byggja nakran rætt á. Tí mugu vit vera varin við at tosa um presedens.

-Men heldur tú, at modelið frá Grønland-Íslandi hevði verið ein góð loysn fyri okkum?

-Sum sagt skal ein vera varin við at tosa um presedens. Men her er so eitt dømi um, at ein viðurkennir, at undir eini samráðing eigur hvørjir parturin at seta órimulig krøv, og tá partarnir hvør sær hava eina defineraða miðlinju frammanundan, so er tað frægasta gongda leiðin til eina loysn, at tú finnur eitt kompromi millum tær báðar ella tær ymsu miðlinjurnar.

Sosíalúrín skilur annars støduna soleiðis, at tað miðlinjuskemti, sum bretar sjálvir hava skotið upp í 1977 førir nettup móti slíkari loysn, hvar tað einasta partarnir eru ósamdir um, er frá hvørtjum grundlinjupunktum miðlinjan skal teknast ella hvørja linju tú teknar millum ekstremarnar hjá báðum pørtum.

Eftir tí blaðið hevur fingið upplýst frá góðum keldum og frá fólki við innliti í hesi mál, so hava bretar fingið ein sjálvskaptan trupulleika. Tí við at ganga bertur aftur frá sínum egna uppskoti um at brúka miðlinju til fiskimark, hava teir gjørt eina loysn í marknatræti ómøguliga.

Eina stíð mál hjá bretska at sleppa bertur út hesum trupulleika er at viðurkenna, at miðlinjan aftur verður útgangsstøðið og so mugu teir til saman við føroyingum til at byta gráa økini so ella so. Hetta er í løtuni ein kjarni í samráðingunum.

Dánjal stóran týðning fyri føroysku sakina

Sosíalúrín hevði herfyri prát við Dánjal Nolsøe, bert stutt áðrenn hann doyði. Sum tann sakligi og diplomatiski persónurin Dánjal var, so vildi hann ikki alment úttala seg um samráðingarnar við bretar, hóast hetta var hansara hjartamál.

Tað einasta hann vildi siga, og hetta náddu vit ikki at skriva, áðrenn hann doyði, var, at hann undraðist á, at so fáir føroyingar vísu marknatræti áns, tí her var talan um eitt fyri føroyingar stórt mál. Tað ræður jú bæði um fiskiríkidømi og møguligt oljúríkidømi. Nú endaliga fiskimarkðið heldur ikki er sett metti hann tað eins týðningarg-

mikið at fáa tað uppá pláss sum eitt undirgrundarmark. Dánjal, sum hevur verið við í samráðingunum øll ári, og hevur havt ómetaliga stóran týðning fyri føroyingar í hesum eins og undanfarnum havrættarmálum, helt fyri við undirritaða, at 1997 fór at vera „The Year of Truth“, sannleikans ár í sambandi við marknaðsemjuna við Bretland.

Hann helt eisini, at tað nú var upp til bretar at vísa, hvat teir meintu við hugtakið „fair play“.

Tá vit spurdu Dánjal, hvat hann helt um føroysku samráðingarfólkini og leiðslu okkara fyri samráðingunum helt hann fyri, at føroyingar í Árna Olafsson høvdu ein framúr góðan samráðingarlíðara.

Nú er Dánjal farin og spurningurin er so, hvat samráðingarnevndin ger við tann spurningin. Árna Olafsson sigur, at Dánjal var ein ótrúliga gløgur ráðgevi. Hann hevði eina sera stóra vitan um alt hetta økið og ikki minst hevði hann eitt einastandandi gott minni. Soleiðis, at tú undir samráðingunum til eina og hvørja tíð kundi fáa hansara paratvitan á borðið um avtalar og lógargreinar.

Føroyska samráðingarnevndin hevur eisini brúkt danska lögfróðingin Per Magid sum ráðgeva, og nú verður hann so partur av samráðingarnevndini. Hann er lektari á universitetinum í Keypmannahavn í altjóða rætti og hevur verið við í øllum dansku sakarmálum um við dómstólin í Haag.

Tað er nú nakað síðani, at bretar skiftu sín samráðingarlíðara út. David Andersson er farin í starv sum dómari og hevur ovasti lögfróðiliga ráðgevin í uttanríkisráðnum Berman tikið við. Samráðingarnar í Keypmannahavn verða tær fyrstu undir hansara leiðslu.

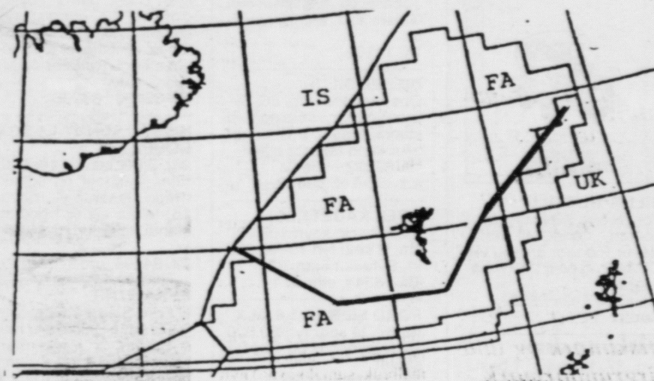
Spurningurin er nú um uppleggið hann fer at koma við tann 16. juli, er frá tíðini, tá teir konservativu stjórnir ella um nýggja stjórnin hevur sett síni fingarmarki á tað.

Undir øllum umstøðum má roknað við, at tað er lættari at gera broytingar í bretska útspælinum, nú ein nýggi stjórn hevur tikið við. Og nú tað onga leið gekst við útspælinum undir undanfarna stjórn, kann tað bara ganga ein veg og tað er móti eini skjótari samráðingarloysn, sum byggir á miðlinjuprinsippið. Alternativt er Haag, og neyvan fer ein bretska arbeidastjórn til dómstólin við føroyingum, tá hon áður hevur lagt upp til at gera miðlinju til fiskimark og annars hevur gingið inn fyri í samráðingum við onnur lond, at miðlinja eisini er undirgrundarmark.

Nú verður spennandi at síggja, hvussu leikur fer fram í Keypmannahavn - og í hvønn mun avgerðin hjá Grønlandi og Íslandi í sátt og semju at byggja eina loysn á miðlinjuprinsipp, fer at hava ávirkan á tær samráðingarnar.

Próvtøkuuppgáva um úrslitið av marknasamráðingum:

Ein miðlinja sum verður flutt til fyrimun fyri Bretland

Jan Müller

Fyri nøkrum fáum árum síðani gjørdi tveir føroyingar, sum løsu lögfróði í Danmark høvduuppgávu um marknatrætuna millum Føroyar og Bretland. Tær báðar, Anna Dam og S.Poulsen hava skrivað eina sera áhugaverða uppgávu, sum minni ikki sýrt um eina krimi. Tær gjøgnumganga altjóða rætt á økinum og taka fram rúgvu av dønum um, hvussu áðrar sakir endaði við dómstólin í Haag.

Í niðurstøðuni koma tær til, at ein mógulig loysn á marknatrætuni vil vera tann, at miðlinjuprinsippið ferð at verða góttikið, men at endaliga miðlinjan fer at verða korrigeð til fyrimun fyri Bretland.

Hetta kann merkja, at bretar harvið fáa ein stórri part av tí gráa leiðini, sum partarnir eru ósamdir um í dag.

Vit lova okkum at prenta niðurstøðuna av hesi uppgávu.

Konklusion

»Efter den sidste forhandlingsrunde mellem parterne, der afholdtes i maj d. 4., kan det formodes, at forhandlingsdelegationerne afventer politiske signaler fra de respektive regeringer, der tilkendegiver hvilken retning, den videre udvikling af sagen skal tage, idet parterne synes at stå langt fra hinanden, hvis der ellers kan lægges nogen vægt på de - ikke dementerende - oplysninger i pressen.

Situationen i dag er, at begge parter ønsker en forhandlingsløsning, og det er vores indtryk, at det er UK, der presser mest på, for at en sådan løsning skal nås. En iagttagelse, der bestyrker denne opfattelse, er det faktum, at den britiske forhandlingsdelegation nu er

blevet udvidet med repræsentanter fra den britiske olieadministration.

På trods af den økonomiske krise, som Færøerne befinder sig i, synes det, som om den dansk/færøiske forhandlingsdelegation ikke er underlagt et tilsvarende pres som den britiske, der under forhandlingerne må have i baghovedet, at UK har en kæmpe olieindustri, der skal »holdes gående«.

Færøerne derimod, har i oktober 1993 udbudt undergrunden til seismiske undersøgelser, der skal løbe over en toårig periode, og har derfor ikke samme akutte hastverk.¹⁴²

Vores indtryk er, at parterne vil gå meget langt for at undgå, at konflikten ender hos Dømsstolen, deres erfaringer i tidligere sager taget i betragtning. Her tænkes, for Danmarks vedkommende på Jan Mayen sagen fra 1993, som man vel ikke kan sige at Danmark tabte, men man fik utvivlsomt mindre end forventet. For UK's vedkommende ved man, at afgrænsningskonflikten med Irland blev henlagt til en voldgiftsret, men at parterne alligevel til sidst, gennem forhandling, nåede til enighed. UK's »traumatiske« oplevelse i den anglo-franske sokkelsag i Kanal har utvivlsomt medvirket hertil.

Vores konklusion må derfor være, at parterne ved afgrænsningen af det nordlige område som udgangspunkt må anlægge en midlinje, og selvom kystlængdeforskellen ikke er af betragtelig størrelse, må en vurdering af samtlige relevante og særlige omstændigheder herunder proportionalitetsbetragtninger tale for, at en midlinje korrigeres til fordel for UK.

Det skal understreges, at vi antager midlinjen for at være udgangspunkt, og at

Linjan á kortinum millum Føroyar og Hetlandsrennuna sigst at vera upprunaliga bretska marknatrætið

den korrektion, der givetvis vil blive foretaget i en domstolsituation, ikke vil komme til at følge den britiske kravlinje.

Med hensyn til afgrænsningen af det sydlige område - på plateauet - er det vanskeligt at konkludere. Havretten står, med den forestående ikrafttrædelse af 1982-konventionen til november i år, foran en udvikling, der er svær at forudsige.

Vores vurdering af den dansk/færøiske designering på plateauet er, at den umiddelbart kan se ud til at være noget overdreven, men vi når imidlertid til, at Færøerne står med de stærkeste geologiske argumenter. Under alle omstændigheder må det dog konkluderes, at denne designering ikke giver et billigt af, hvordan den endelige afgrænsnings linje på plateauet kommer til at se ud.

På kortere sigt må begge parter antages at lægge større vægt på at nå til enighed om det nordlige område, hvor det økonomiske pres for at komme igang med udnyttelse af eventuelle olieforekomster er størst.

På den anden side må potentialet på Plateauet på længere sigt tillægges en så betydelig vægt, at det forekommer usandsynligt med en aftale, der ikke også omfatter det sydlige område.

For Færøernes vedkommende spiller fiskeriet også en så væsentlig rolle, at en sokkelgrænse isoleret næppe kan være tilfredsstillende.

Situationen er således